

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 81/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 2 CbZm 30/2018 (pôvodne sp. zn. 3 Zm 635/2013) po právoplatnosti nálezov sp. zn. I. ÚS 262/2020 z 20. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa v poradí druhou ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 22. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Zm 635/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“, ktoré má byť správne označené ako sp. zn. 2 CbZm 30/2018, k tomu pozri aj bod 9.2 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

2. Ústavný súd o prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľa rozhodol nálezom č. k. I. ÚS 262/2020 z 20. augusta 2020 (právoplatným 4. septembra 2020, pozn.), ktorým vyslovil porušenie sťažovateľom namietaných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom (ďalej aj „nález ústavného súdu“).

3. Z obsahu druhej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalovaného vo 4. rade je stranou sporu o o zaplatenie sumy 15 211,42 eur s príslušenstvom zo zmenky, ktorý sa

začal návrhom žalobcu na vydanie zmenkového platobného rozkazu 6. augusta 2013. Zdôrazňuje, že ku dňu podania jeho druhej ústavnej sťažnosti celková dĺžka napadnutého konania predstavuje viac ako 8 rokov a od právoplatnosti nálezu ústavného súdu uplynulo 15 a pol mesiaca, pričom okresný súd dosiaľ vo veci právoplatne nerozhodol.

4. Sťažovateľ v opakovanej ústavnej sťažnosti podanej približne po šesnástich mesiacoch od právoplatnosti nálezu ústavného súdu žiada, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že boli porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 600 eur a náhrady trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pomerne rozsiahlo popisuje, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti a v čom vidí splnenie predpokladov na vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

5.1 V podstatnej časti svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnuté konanie je poznačené zbytočnými prietahmi, pretrvávajúcou nečinnosťou okresného súdu, jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou (čo však bližšie nešpecifikuje, pozn.), čím tento podľa sťažovateľa plne nesie zodpovednosť za celkovú dĺžku napadnutého konania, pričom zo strany konajúceho súdu ide o maximálne laxný prístup k veci, v ktorej už mal dávno meritórne rozhodnúť. Namieta najmä nesústredenosť, nehospodárnosť a nekoordinovanosť spojenú s neefektívnym prístupom okresného súdu k prejednaniu merita veci (bez bližšieho vysvetlenia, pozn.).

5.2 Ďalej sťažovateľ poukazuje na to, že okresnému súdu nebráni žiadna objektívna prekážka k vydaniu rozhodnutia vo veci samej. Vec sťažovateľa z pohľadu právnej a faktickej zložitosti predmetu sporu možno zaradiť do štandardnej a pravidelnej agendy všeobecných súdov, a teda za žiadnych okolností nemôže byť ospravedlnené absolútne nekonanie a pasivita okresného súdu v napadnutom konaní, a to aj po období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu. Vo vzťahu k významu sporu pre jeho osobu sťažovateľ uvádza, že konečné vyriešenie sporu je pre neho mimoriadne významné z ekonomického hľadiska. Podľa jeho názoru okresný súd svojím (ne)konaním spôsobuje zbytočné, neúčelné a nehospodárne prietahy v prebiehajúcom súdnom konaní, ktoré majú priamy dopad aj na zbytočné navyšovanie nákladov sťažovateľa, napríklad v podobe trov právneho zastúpenia.

5.3 Sťažovateľ žiada ústavný súd aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia za nehmotnú ujmu v podobe intenzívneho zásahu do jeho základných ľudských práv a stratu dôvery v naplnenie pojmu materiálny právny štát, za ktorú nesie zodpovednosť okresný súd. Pri odôvodnení výšky finančného zadosťučinenia opiera svoj výpočet o rozhodnutia ESLP, avšak primárne vychádza najmä zo stanoviska občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011. Pri výpočte finančného zadosťučinenia zohľadnil infláciu s odôvodnením, že stanovisko bolo prijaté pred približne deviatimi rokmi. Tiež pri jeho určení zvýšil vypočítanú sumu o 50 %, aby bol zachovaný vzťah primeranosti medzi utrpenou ujmovou a odškodnením, a o 20 % za to, že na prietahoch sa sťažovateľ nepričinil. Sťažovateľ vyčíslil požadovanú výšku primeraného finančného zadosťučinenia za obdobie 15 a pol mesiaca s potrebou

ju navýšiť o 50 % z dôvodu nerešpekovania nálezu ústavného súdu a o ďalších 20 % z dôvodu, že na priedáchoch má priame zavinenie len okresný súd svojou neschopnosťou právoplatne vec rozhodnúť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je námietka porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a hoci sťažovateľ argumentuje celkovou dĺžkou súdneho sporu, formuláciou petitu vymedzil prieskum ústavného súdu na obdobie po právoplatnosti nálezu č. k. I. ÚS 262/2020 z 20. augusta 2020, teda v období od 4. septembra 2020 dosiaľ.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018).

8. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

9. Ústavný súd vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti považoval v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) za vhodné požiadať okresný súd o vyjadrenie k jej obsahu.

9.1 Okresný súd vo svojom vyjadrení č. k. Spr 3001/2022 z 13. januára 2022 stručne zhrnul postup súdu a zákonného sudcu konajúceho vo veci v čase do podania prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľa na priedáhy v napadnutom konaní a do času vydania nálezu ústavného súdu. Vo vzťahu k postupu súdu v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu (t. j. od 4. septembra 2020) poukázal na vyjadrenie novej zákonnej sudkyne [REDAKOVANÉ], ktorá po pridelení veci zmenou Rozvrhu práce č. 22 na rok 2020 (vec jej bola pridelená 8. decembra 2020, pozn.) a naštudovaní obsahu súdneho spisu 22. februára 2021 rozhodla uznesením č.k. 2 CbZm 30/2018-253, ktorým zamietla návrh sťažovateľa (ako žalovaného v 4. rade) na prerušenie konania. Okresnému súdu bolo 9. apríla 2021 doručené odvolanie sťažovateľa proti uvedenému uzneseniu. Okresný súd vyzval 16. júna 2021 sťažovateľa k zaplateniu súdneho poplatku a následne realizoval procesné úkony doručovania vyjadrení stranám sporu. Okresný súd 30. júna 2021 predložil súdny spis na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) s dodatočným zaslaním repliky sťažovateľa (7. júla 2021). Krajský súd uznesením č. k. 3 CoZm 14/2021-287 z 29. júla 2021 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Vec bola vrátená okresnému súdu 6. septembra 2021 a 8. decembra 2021 bola daná úprava vyššieho súdneho úradníka na

doručovanie uznesenia sporovým stranám. Právny zástupca sťažovateľa prevzal uznesenie 1. januára 2022. Zákonná sudkyňa bez zbytočného odkladu nariadila na prejednanie veci termín pojednávania na 29. marec 2022. Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ na jednej strane žiada, aby okresný súd konal rýchlo a sústredene, na druhej strane však podáva sám návrh na prerušenie konania a po jeho zamietnutí podáva odvolanie. Keďže v danej veci bol vydaný nález ústavného súdu, okresný súd plne a zodpovedne rešpektuje jeho závery a nutnosť, potrebu pružného konania.

9.2 Zákonná sudkyňa k veci uviedla, že sťažovateľ nesprávne označil napadnuté konanie sp. zn. 3 Zm 635/2013. Definovaním predmetu sporu a osoby sťažovateľa okresný súd zistil, že ide o konanie ním vedené pod č. k. 2 CbZm 30/2018 od 8. júna 2008, teda od momentu včasného podania námietok sťažovateľa proti zmenkovému platobnému rozkazu, keď vec bola prevedená z registra „Zm“ do registra „CbZm“ (č. l. 232, 233 súdneho spisu). Aj s poukazom na už uvedenú chronológiu (bod 9.1 odôvodnenia tohto rozhodnutia) je toho názoru, že práve právny zástupca sťažovateľa (žalovaného v 4. rade) znemožnil, aby súd vo veci nariadil skorší termín pojednávania, napr. po upynutí lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 CbZm 30/2018-253 z 22. februára 2021. Podľa zákonnej sudkyne ostáva otázkou, čo vlastne sťažovateľ žiada – konať a meritórne rozhodnúť (ako píše vo svojej ústavnej sťažnosti) alebo prerušiť konanie (čoho sa dovoľáva v napadnutom konaní). Minimálne od času, keď jej vec ako zákonnej sudkyňi bola pridelená, teda od 8. decembra 2020, nemožno súhlasiť s tým, že sa vo veci nekoná rýchlo. Vo veci sa koná, a to aj s prihliadnutím na pridelené veci agendy „P“ (reštančné a niekoľkoročné spory), a realizujú sa úkony smerujúce k rozhodnutiu veci. Okresný súd z uvedených dôvodov považuje ústavnú sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú.

10. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (napr. I. ÚS 358/2019, I. ÚS 85/2021).

11. Komplexným posúdením uskutočnených úkonov v chronologickom slede vo vzťahu k momentu opätovného podania ústavnej sťažnosti (22. decembra 2021) po predchádzajúcom náleze ústavného súdu, jej obsahu zameraného na „*neprimeranosť*“ dĺžky napadnutého konania a „*ničím neospravedliteľnú nečinnosť*“ okresného súdu, s prihliadnutím na procesnú aktivitu sťažovateľa v napadnutom konaní (k tomu pozri bod 9.1. odôvodnenia rozhodnutia) ústavný súd nevhliadol v postupe okresného súdu žiadne pochybenia, ktoré by mali za následok vznik neodôvodnených prietáhov. Naopak, správanie sťažovateľa ako strany sporu a jeho návrh na prerušenie napadnutého konania (24. júla 2015) je okolnosťou priamo ovplyvňujúcou postup konajúceho súdu, ktorý sa musel vysporiadať s návrhom procesného charakteru a následne po sťažovateľovom podaní odvolania proti uzneseniu č. k. 2CbZm 30/2018-253 z 22. februára 2021 musel pristúpiť k vykonávaniu procesných úkonov súdu prvej inštancie smerujúcich k predloženiu veci na rozhodnutie odvolaciemu súdu podľa § 373 až § 375 CSP. Uvedený skutkový stav je v priamom

rozpore s tvrdením sťažovateľa, že neexistuje žiadna objektívna prekážka, ktorá by bránila okresnému súdu vo veci rozhodnúť (k tomu pozri bod 5.2 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

11.1 V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti aj to, že v súlade s platnou judikatúrou ESLP sťažovateľovi síce nemôže byť vytýkané uplatnenie procesných prostriedkov (riadne a mimoriadne opravné prostriedky, námietka zaujatosti, zmena právneho zástupcu, návrhy na dokazovanie a pod.), ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 Dostál proti Českej republike, § 220).

12. Hoci napadnuté konanie nie je ešte právoplatne skončené, ústavný súd z opisu skutkového stavu uvedeného sťažovateľom v jeho ústavnej sťažnosti a okresným súdom v jeho vyjadrení nezistil v predmetnom konaní ďalšie neodôvodnené prietahy, s odkazom na vlastnú judikatúru však akcentuje, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, IV. US 513/2020). K takémuto záveru ústavný súd dospel i s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov, v závislosti od povahy a zložitosti veci, nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 50/2015). Ak aj sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal na rozhodnutia ústavného súdu a tvrdil, že dĺžka súdneho konania nemôže trvať viac ako tri roky alebo akceptovateľná nečinnosť môže trvať maximálne tri mesiace, tento záver z ním uvádzaných rozhodnutí nevyplýva. To, či ojedinelá nečinnosť orgánu verejnej moci, hoci aj v trvaní viac ako troch mesiacov, môže byť kvalifikovaná ako zbytočné prietahy, posudzuje ústavný súd v kontexte celej prejednávanej veci (m. m. II. ÚS 109/2021) a rovnako tak postupuje, ak ide o posúdenie trvania konania ako celku.

13. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd už v minulosti odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú „vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných prietahov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. ak „argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). Posúdenie intenzity zásahu okresného súdu do základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov je v tomto konaní potrebné zasadiť do rámca daného aktuálnou fázou napadnutého konania, keď sťažovateľ svojou procesnou aktivitou oddialil riadne prejednanie veci (k tomu pozri bod 9.1 a bod 11 odôvodnenia tohto rozhodnutia). Ústavný súd v danom kontexte a aj s prihliadnutím na skutočnosť, že okresný súd vo veci nariadil pojednávanie na 29. marec 2022, v danom štádiu napadnutého konania sťažovateľom tvrdené porušenie ním namietaných základných práv (bod 1) v relevantnej ústavnoprávnej intenzite nevzhliadol.

14. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa o mimoriadnom význame predmetu napadnutého konania ekonomického charakteru pre jeho osobu ústavný súd uvádza, že hoci je výsledok vedeného súdneho sporu pre sťažovateľa nepochybne dôležitý, nemožno ho ani z pohľadu judikatúry ESLP alebo ústavného súdu považovať za spor, ktorý si v ohľade času primeraného na prejednanie vyžaduje osobitnú starostlivosť, ako je napr. občiansky stav a spôsobilosť osôb (Bock proti

Nemecku, rozsudok z 29. 3. 1989, Laino proti Taliansku, rozsudok z 18. 2. 1999), zverenie dieťaťa do starostlivosti (Hokkanen proti Fínsku, rozsudok z 23. 9. 1994, Niederböster proti Nemecku, rozsudok z 27. 2. 2003, III. ÚS 351/2014, III. ÚS 181/2011), pracovnoprávne spory (Vocaturo proti Taliansku, rozsudok z 24. 5. 1991, I. ÚS 345/2014) a pod.

15. Vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa k záveru, že neexistuje okolnosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľom namietaných práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

17. V závere ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej [§ 55 písm. a) zákona o ústavnom súde] a keďže k odstráneniu sťažovateľom tvrdenej právnej neistoty skutočne dôjde až právoplatným skončením napadnutého konania, nie je vylúčené, aby v prípade vzniku priesťahov v ďalšom priebehu napadnutého konania podal svoju ústavnú sťažnosť opakovane, avšak po splnení všetkých zákonných podmienok s uvedením relevantnej skutkovej a právnej argumentácie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 9. februára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu